

**PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W BYDGOSZCZY**

ul. Długa 47
85-034 Bydgoszcz
tel. (052) 345-56-44, Fax (052) 345-56-17
E-mail: bydgoszcz@uokik.gov.pl

Bydgoszcz, dnia 17 grudnia 2008r.

Znak: RBG-61-43/08/DK/MC

DECYZJA nr RBG - 43/2008

Na podstawie art. 27 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50 poz. 331 ze zm.: Dz. U. z 2007r. Nr 99 poz. 660, Nr 171 poz. 1206) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i §7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134 poz. 939)

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -
po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Hannie Jaskułowskiej prowadzącej Przedszkole Prywatne LEŚNY LUDEK w Toruniu,
uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę Hanny Jaskułowskiej prowadzącej Przedszkole Prywatne LEŚNY LUDEK w Toruniu, polegającą na stosowaniu we wzorcu umowy „Umowa” postanowień, które zostały wpisane do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43 poz. 296 ze zm.), tj.:

- 1) *Koszt miesięcznego uczęszczania dziecka do przedszkola wyniesiezł, w tymzł to kwota czesnego nie podlegająca odpisom, która może ulec korekcie w miarę rosnących kosztów utrzymania, o czym Rodzice zostaną powiadomieni z dwutygodniowym wyprzedzeniem;*
- 2) *Jeżeli brak wpłaty za dany miesiąc przekroczy termin płatności następnego miesiąca nastąpi skreślenie dziecka z listy przedszkola,*

co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 powołanej ustawy i **stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 1 września 2008r.**

Uzasadnienie

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes Urzędu, organ antymonopolowy) w ramach badania wzorców umów stosowanych przez przedsiębiorców prowadzących działalność polegającą na świadczeniu usług przedszkolnych przeprowadził postępowanie wyjaśniające, w trakcie którego uzyskał wzorzec umowy „Umowa”, stosowany przez przedsiębiorcę Hannę Jaskułowską, prowadzącą Przedszkole Prywatne LEŚNY LUDEK w Toruniu (dalej przedsiębiorca).

W wyniku analizy tego dokumentu zostało wszczęte postępowanie w sprawie stosowania przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na zamieszczeniu we wzorcu umowy postanowień w brzmieniu:

- 1) *Koszt miesięcznego uczęszczania dziecka do przedszkola wyniesiezł, w tymzł to kwota czesnego nie podlegająca odpisom, która może ulec korekcie w miarę rosnących kosztów utrzymania, o czym Rodzice zostaną powiadomieni z dwutygodniowym wyprzedzeniem;*
- 2) *Jeżeli brak wpłaty za dany miesiąc przekroczy termin płatności następnego miesiąca nastąpi skreślenie dziecka z listy przedszkola,*

które są postanowieniami umownymi wpisanymi - na podstawie art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego - do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50 poz. 331 ze zm.: Dz. U. z 2007r. Nr 99 poz. 660, Nr 171 poz. 1206; dalej: ustawa UOKiK, ustawa antymonopolowa).

Ustosunkowując się do postawionego zarzutu, przedsiębiorca przedłożył Prezesowi UOKiK nowoopracowany wzorzec umowy zawierający stosowne zmiany.

Jednocześnie przedsiębiorca wyjaśnił, że nowoopracowany wzorzec został wprowadzony do obrotu prawnego, a umowy zawarte wg wzorca zawierającego kwestionowane postanowienia przestały już funkcjonować.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Hanna Jaskułowska prowadzi Przedszkole Prywatne LEŚNY LUDEK na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej, prowadzonej przez Prezydenta Miasta Elbląga.

Podstawowe zasady działania tej placówki zostały zawarte w opracowanym przez przedsiębiorcę Statucie Przedszkola Niepublicznego „LEŚNY LUDEK” w Toruniu.

W ramach prowadzonej działalności przedsiębiorca zawiera z konsumentami umowy o świadczenie usług przedszkolnych.

Analiza wzorca umowy „Umowa” pozwoliła na postawienie przedsiębiorcy zarzutu naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez zamieszczenie w stosowanym w obrocie z konsumentami wzorcu postanowień, których tożsama treść została wpisana do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, to jest zapisów w brzmieniu:

- 1) Koszt miesięcznego uczęszczania dziecka do przedszkola wyniesiezł, w tymzł to kwota czesnego nie podlegająca odpisom, która może ulec korekcie w miarę rosnących kosztów utrzymania, o czym Rodzice zostaną powiadomieni z dwutygodniowym wyprzedzeniem;
- 2) Jeżeli brak wpłaty za dany miesiąc przekroczy termin płatności następnego miesiąca nastąpi skreślenie dziecka z listy przedszkola,

co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 powołanej ustawy.

Przedsiębiorca przedłożył nowoopracowany wzorzec umowy.

Nadto przedsiębiorca wyjaśnił, że umowy zawarte w oparciu o kwestionowany wzorzec nie funkcjonują już w obrocie prawnym (uległy rozwiązaniu na skutek upływu czasu, na jaki były zawarte). Ponadto Prezes UOKiK ustalił, iż nowy wzorzec umowy jest stosowany od 1 września 2008 r.

Organ antymonopolowy zważył, co następuje:

Wszczynając wobec wskazanego wyżej przedsiębiorcy postępowanie administracyjne, Prezes Urzędu postawił mu zarzuty naruszenia art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy. Zgodnie z treścią art. 24 ust. 1 ustawy, zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Przepis art. 24 ust. 2 pkt 1 stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego.

Zgodnie z art. 4 pkt 1 lit a) ustawy przez przedsiębiorcę rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, a także osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. W ustawie posłużono się pojęciem „przedsiębiorcy” w znaczeniu ścisłym (odpowiadającym w zasadzie kodeksowemu pojęciu „przedsiębiorcy”, art. 43[1] kc) oraz pojęciem „przedsiębiorcy” w znaczeniu szerszym.

W związku z tym, że organizowanie i prowadzenie niepublicznego przedszkola stanowi na pewno świadczenie - dla korzystających z przedszkola - usług o charakterze użyteczności publicznej, podmiot organizujący i prowadzący takie przedszkole może być uznany za przedsiębiorcę w rozumieniu art. 4 pkt 1 lit. a ustawy antymonopolowej.

Stanowisko takie odpowiada pogładowi wyrażanemu dotychczas w orzecznictwie Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Sądu Apelacyjnego w Warszawie¹, a także Sądu Najwyższego², które wielokrotnie uznawały podmioty prowadzące niepubliczne szkoły/placówki za przedsiębiorcę.

¹ np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 6 lipca 2007r., VI ACa 295/2007, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 5 czerwca 2007 r., VI ACa 1223/2006

² np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2006r., I CSK 135/2005, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2004 r., III SK 22/2004, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 3 lipca 2003 r. III CZP 38/2003,

Zachowania przedsiębiorców podlegają zatem kontroli dokonywanej na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W niniejszej sprawie postawione przedsiębiorcom zarzuty, które aby mogły być skutecznie ocenione w ramach art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1, muszą spełniać poniższe przesłanki:

1. być działaniem bezprawnym i polegać na stosowaniu w obrocie konsumenckim postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone,
2. godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

Jako „sprzeczne z prawem” należy kwalifikować zachowania sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. Sprzeczne z prawem są czyny: zabronione i zagrożone sankcją karną, czyny zabronione pod sankcjami dyscyplinarnymi, czyny zakazane przepisami administracyjnymi lub przepisami prawa gospodarczego publicznego, czyny zabronione przepisami o charakterze cywilnym, sprzeczne z nakazami zawartymi w prawie cywilnym lub prawie administracyjnym. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa (vide: Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji Komentarz, red. J. Szwaja, Wydawnictwo CH BECK, Warszawa 2000, s.117 – 118).

Przedsiębiorcy postawiono zarzut stosowania postanowień wzorców umownych, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ §2 K.p.c. Wzorce umowne wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli abstrakcyjnej. Kontroli abstrakcyjnej wzorca jako takiego (art. 479³⁶ – 479⁴⁵ K.p.c.) dokonuje się niezależnie od tego, czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany w konkretnej umowie. Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Art. 479⁴³ K.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 K.p.c. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w w/w rejestrze, jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych.

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów dokonując oceny postanowienia umownego, ocenia określony zapis, i w momencie jego wpisania do rejestru klauzula przestaje być postanowieniem konkretnego wzorca umownego, a staje się samodzielnie funkcjonującą zasadą, która została zakwestionowana. Ze względu na rozszerzoną skuteczność klauzul (art. 479⁴³ K.p.c.), spełnia ona funkcję podobną do

przepisów prawa. Tak więc, dokonując oceny treści postanowień umownych wykorzystywanych przez przedsiębiorcę we wzorcu umowy należy wykorzystywać reguły interpretacji wykształcone w nauce prawa i praktyce orzeczniczej. Stąd też, niedozwolone będą takie postanowienia umów, które mieszczą się w „hipotezie” klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię. Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej. Czynnikiem przesądzającym o podobieństwie dwóch klauzul powinien być zatem zamiar, cel, jakiemu ma służyć kwestionowane postanowienie. Jeśli cel utworzenia spornej klauzuli odpowiada celowi sformułowania klauzuli uznanej za niedozwoloną, oba zapisy można uznać za tożsame.

Zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy i organy państwowe, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Sąd orzekając co do postanowienia, iż jest to niedozwolone postanowienie umowne stwierdza, iż kształtuje ono prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, równocześnie rażąco naruszając jego interesy. Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. przez niedozwolone postanowienie umowne uważa się, postanowienie umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie, które kształtuje jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Biorąc pod uwagę powyższą wykładnię, można stwierdzić, iż praktyki polegające na zamieszczaniu w zawieranych umowach, postanowień, które zostały wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych są bezprawne i naruszają zbiorowe interesy konsumentów. Powyższe zostało potwierdzone w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006r. sygn. akt III SZP 3/06 oraz wyroku SOKiK z dnia 25. 05. 2005r. (sygn. akt XVII Ama 46/04).

Posługiwanie się w obrocie konsumenckim klauzulami uznanymi przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za abuzywne i wpisanymi do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone postanowienia umowne jest zakazane prawem. „Prezes Urzędu może stwierdzić stosowanie przez przedsiębiorcę praktyki o której mowa w art. 23 a ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na posługiwaniu się postanowieniem wzorca umownego, które zostało wpisane do rejestru, bez względu na to, czy wpis dotyczy tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu jest prowadzone postępowanie, czy też związany jest z działaniami innych kontrahentów konsumentów” (wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 02.12.2005r., sygn. akt VI ACa 760/05). Podobne twierdzenie Sąd Apelacyjny zawarł we wcześniejszym wyroku, tj. w orzeczeniu z dnia 29.09.2005r. (sygn. akt VI ACa 381/05), gdzie przywołując stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 19. 12. 2003r. III CZP 95/03 (OSNC 2005/2/25), wskazał, że „wyrok uwzględniający powództwo przez uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone i zakazanie ich stosowania ma, zgodnie z art. 479⁴³ K.p.c., od chwili wpisania do odpowiedniego rejestru, skutek także wobec osób trzecich.” Pomimo, iż powyżej przywołane wyroki zapadły pod rządami ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2000r., to orzecznictwo to należy uznać za aktualne także w aktualnym stanie prawnym. Na gruncie obecnie obowiązującej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2007r. rozważana kwestia została uregulowana w analogiczny sposób, a zatem nie występują różnice, które nakazywałyby odejście od ustalonej linii orzecznictwa i w konsekwencji tego odmienną ocenę prawną badanego zagadnienia.

W zakresie postanowień cytowanych w pkt 1-2 sentencji decyzji oceniana praktyka dotyczy stosowania postanowienia wzorca umowy, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ K.p.c.

Kwestionowane postanowienie w 1 sentencji decyzji oraz postanowienia poniżej przytoczone wpisane do rejestru, pomimo różnic w sformułowaniu treści, mają tożsamy charakter, a skutek ich stosowania jest identyczny.

Postanowienie o treści jak zakwestionowane, zostało uznane za niedozwolone wyrokiem z dnia 10.04.2003r. sygn. akt XVII Amc 17/01 przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a następnie wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych w dniu 14.08.2003r. pod numerem 59, w sprawie z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko Wyższej Szkole Hotelarstwa i Gastronomii w Poznaniu.

„Czesne w następnych latach studiów może ulec zmianie w związku z uzasadnionym wzrostem kosztów ponoszonych przez uczelnię i zostanie ustalone przez rektora zarządzeniem wiążącym strony umowy przed rozpoczęciem nowego roku akademickiego”.

Postanowienie o treści jak zakwestionowane, zostało uznane za niedozwolone wyrokiem z dnia 5.10.2005r. sygn. akt XVII Amc 20/05 przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a następnie wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych w dniu 3.04.2006r. pod numerami 643, w sprawie z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko Wyższej Szkole Turystyki i Hotelarstwa w Łodzi.

„Wysokość czesnego może ulegać zmianom w zależności od inflacji i aktualnych kosztów kształcenia”.

W ww. wyroku Sąd stwierdził, że stanowi on niedozwoloną klauzulę umowną określoną w art. 385³ pkt 20 k.c. O ile pozwana szkoła ma pełne prawo do podwyższenia wysokości czesnego w zależności od inflacji i aktualnych kosztów kształcenia, o tyle studentowi (konsumentowi) powinno być gwarantowane prawo do odstąpienia od zawartej umowy, gdy nie jest on w stanie ponieść kosztów podwyżki. Wzorzec, którym posługuje się pozwana takiego uprawnienia dla studenta nie przewiduje. Nie można uznać za słuszny argument pozwanej, że problem ten rozwiązuje prawo studenta do rozwiązania umowy w każdym czasie zgodnie z § 9 wzorca umowy. W takim przypadku student do momentu rozwiązania umowy zmuszony byłby do ponoszenia opłaty w podwyższonej wysokości.”

Postanowienie o treści jak zakwestionowane, zostało uznane za niedozwolone wyrokiem z dnia 6.07.2006r. sygn. akt XVII Amc 60/05 przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a następnie wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych w dniu 1.09.2006r. pod numerem 848, w sprawie z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko Barbarze Bekier.

„Wysokość odpłatności ustala dyrektor placówki w oparciu o kalkulację kosztów bieżących. Odpłatność może ulec zmianie w ciągu roku szkolnego”

W ww. wyroku Sąd stwierdził co następuje. „W świetle przedstawionego stanu prawnego postanowienie zawarte w art. 14 pkt 2 „Statutu Centrum Języków i Zarządzania” stanowi niedozwolone postanowienie umowne. Postanowienie to wypełnia bowiem dyspozycję art. 385³ pkt 20 k.c., gdyż daje uprawnienie pozwanej do określenia lub

podwyższenia ceny lub wynagrodzenia po zawarciu umowy bez przyznania konsumentowi prawa odstąpienia od niej. Postanowienie to umożliwia pozwanej swobodne podnoszenie opłat za świadczoną usługę w trakcie trwania umowy. Jest sformułowane ogólnie, nie określa, w jakich okolicznościach i na jakich warunkach może dojść do zmiany umowy w tym zakresie. Daje pozwanej uprawnienia do podwyższenia opłat za naukę, które nie jest traktowane jako zmiana warunków umów, przez co konsumentowi nie przysługuje prawo odstąpienia od umowy.

Biorąc pod uwagę powyższe, prawo do zmiany wysokości opłat bez ważnej przyczyny wskazanej w umowie oraz bez przyznania rodzicom/opiekunom prawa do odstąpienia od umowy, należy uznać za sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające ich interesy, a więc za niedozwolone postanowienie umowne w myśl art. 385¹ §1 k.c., a dodatkowo także sprzeczne z art. 385³ pkt 10 i 20 k.c., zgodnie z którymi za niedozwolone postanowienie umowne, uważa się w szczególności te, które uprawniają kontrahenta konsumenta do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w tej umowie, a także przewidują uprawnienie kontrahenta konsumenta do określenia lub podwyższenia ceny lub wynagrodzenia po zawarciu umowy bez przyznania konsumentowi prawa odstąpienia od umowy.

Za wykazane i udowodnione uznać należy, że kwestionowane postanowienie mieści się w hipotezie klauzul, cytowanych powyżej, wpisanych do rejestru postanowień wzorców uznanych za niedozwolone.

Kwestionowane postanowienie w 2 sentencji decyzji oraz postanowienia poniżej przytoczone wpisane do rejestru, pomimo różnic w sformułowaniu treści, mają tożsamy charakter, a skutek ich stosowania jest identyczny.

Postanowienie o treści jak zakwestionowane, zostało uznane za niedozwolone wyrokiem z dnia 27.02.2006r. sygn. akt XVII Amc 105/04 przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a następnie wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych w dniu 29.05.2006r. pod numerem 726, w sprawie z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko Wyższej Szkole Ekonomii i Informatyki w Krakowie.

„Nieusprawiedliwione zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów”.

Postanowienie o treści jak zakwestionowane, zostało uznane za niedozwolone wyrokiem z dnia 27.03.2006r. sygn. akt XVII Amc 40/05 przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a następnie wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych w dniu 20.06.2006r. pod numerami 754, w sprawie z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko Katarzynie Rojkowskiej – „Leader School” w Radomiu.

„Nieopłacenie zajęć w przedstawionych wyżej terminach powoduje skreślenie z listy studentów bez zwrotu wpłaconej wcześniej kwoty”.

Postanowienie o treści jak zakwestionowane, zostało uznane za niedozwolone wyrokiem z dnia 13.06.2006r. sygn. akt XVII Amc 51/05 przez Sąd Okręgowy w Warszawie –

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a następnie wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych pod numerem 850, w sprawie z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko Dariuszowi Witaszkowi.

„Notoryczne nieusprawiedliwione nieobecności ucznia na zajęciach spowodują skreślenie z listy przy obowiązku opłaty czesnego za trwający semestr”.

Postanowienie o treści jak zakwestionowane, zostało uznane za niedozwolone wyrokiem z dnia 21.11.2006r. sygn. akt XVII Amc 138/05 przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a następnie wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych pod numerem 1028, w sprawie z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko IP Sp. z o.o. Internet Polska w Krakowie.

„Opóźnienie uiszczenia należnej wg umowy zapłaty powyżej trzech miesięcy, może powodować rozwiązanie umowy w trybie natychmiastowym z tym, że Użytkownik ma obowiązek niezwłocznego uiszczenia należnej Operatorowi zapłaty liczonej od dnia jej wymagalności. Reaktywacja usługi związana jest z ponownym pobraniem opłaty instalacyjnej”.

Postanowienie o treści jak zakwestionowane, zostało uznane za niedozwolone wyrokiem z dnia 31.10.2007r. sygn. akt XVII Amc 90/07 przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a następnie wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych pod numerem 1350, w sprawie z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko Towarzystwu Budownictwa Społecznego TBS-Budostal-3 Sp z o.o. w Krakowie.

„Towarzystwo może również odstąpić od niniejszej umowy ze skutkiem natychmiastowym w przypadku, gdy Partycypant opóźni się powyżej 14 dni z wpłatą: a.którejkolwiek z rat określonych w § 2 pkt. 3, b.dopłaty wynikającej z § 2 pkt. 4, c.odsetek określonych w § 2 pkt. 7”.

Przedsiębiorca przewidywał sytuacje, w których umowa zostaje rozwiązana ze skutkiem natychmiastowym bez obowiązku wcześniejszego wezwania konsumenta.

Mając na uwadze, że umowa o świadczenie usług przez przedszkole jest kontraktem wzajemnym, dokonanie ww. czynności bez uprzedniego wezwania konsumenta do spełnienia świadczenia jest sprzeczne z art. 491 k.c., który stanowi, że jeżeli jedna ze stron dopuszcza się zwłoki w wykonaniu zobowiązania z umowy wzajemnej, druga strona może wyznaczyć jej odpowiedni dodatkowy termin do wykonania z zagrożeniem, że w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu będzie uprawniona do odstąpienia od umowy. Przedmiotowe twierdzenie zostało potwierdzone wielokrotnie przez Sąd w powyżej przytoczonych orzeczeniach. Sąd stwierdził, iż skreślenie z listy korzystających z usług, niepoprzedzone wezwaniem do zapłaty należy uznać za nadmiernie rygorystyczne i uprawniające przedsiębiorcę do zastosowania wobec konsumenta zbyt dotkliwej sankcji za nieuiszczenie opłaty w terminie. Tym samym zakwestionowane postanowienie należy uznać za sprzeczne z art. 385¹ § 1 k.c.

Za wykazane i udowodnione uznać należy, że kwestionowane postanowienie mieści się w hipotezie klauzul, cytowanych powyżej, wpisanych do rejestru postanowień wzorców uznanych za niedozwolone.

W myśl art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stosowanie postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone jest praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Mówiąc o „zbiorowym interesie konsumentów” należy zaznaczyć, iż ustawa antymonopolowa nie podaje jego definicji, wskazując jednak w art. 24 ust. 3, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem często lub nawet powszechnie stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy.

W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z naruszeniem praw licznej grupy konsumentów, wszystkich konsumentów będących klientami Hanny Jaskułowskiej, jak i potencjalnych zainteresowanych, którzy mogą zawrzeć z nią umowę o świadczenie usług przedszkolnych.

Tak więc, w rozpatrywanym stanie faktycznym zachowanie przedsiębiorcy nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z naruszonymi uprawnieniami określonego kręgu konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej, licznej grupy obecnych i przyszłych kontrahentów przedsiębiorcy.

Reasumując, skoro wykazano powyżej, iż kwestionowane zapisy umowy są tożsame z klauzulami wpisanymi do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, to posługiwanie się nią w obrocie konsumenckim uznać należy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Biorąc pod uwagę przesłanki podane w powyższym uzasadnieniu stosowania praktyk, organ antymonopolowy stwierdził, że były one bezprawne oraz naruszały interesy konsumentów.

W związku z faktem, że zaistniały łącznie obie przesłanki, tj. bezprawność działań oraz naruszenie interesów nieograniczonej grupy konsumentów, organ antymonopolowy uznał oceniane praktyki za naruszające zbiorowe interesy konsumentów.

W trakcie postępowania przedsiębiorca poinformował o zmianie treści wzorca umowy w oparciu, o który zawiera umowy. Na podstawie przedstawionego wzorca umowy, stwierdzone zostało, iż nie zawiera on zakwestionowanych postanowień, a umowy zawarte wg wzorca zawierającego kwestionowane postanowienia przestały już funkcjonować w obrocie prawnym.

Zgodnie z art. 27 ust.1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24. Zgodnie natomiast z art. 27 ust. 2 wymienionej ustawy w przypadku określonym w ust. 1 Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania.

W związku z powyższym za uzasadnione stało się uznanie na podstawie art. 27 ust. 2 ustawy antymonopolowej, praktyk za naruszające zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzenie zaniechania ich stosowania z dniem 1.09.2008r.

Wobec powyższego orzeka się jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 Kpc – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Bydgoszczy.

Otrzymują:

1. Pani Hanna Jaskułowska
Przedszkole Prywatne „Leśny Ludek”
ul. Mickiewicza 7/24
87-100 Toruń

2. a/a